

LITERATÚRA PRE DETI

(SYLABUS PREDMETU)

- Pojem literatúra. Pojem detská literatúra (literatúra pre deti a mládež). Synchronne a diachronne klasifikovanie písomníctva. Literárne dielo ako znak, problematika znaku (pojem; typológia: index, ikona, symbol; denotatívnosť, konotatívnosť; znak a kód, umelecký superznak).
- Estetickosť, estetická funkcia, estetická norma, estetická hodnota. Estetické kategórie: tragické a komické, krásne a škaredé. Paródia, nonsens, groteska. Literárne dielo ako komunikát. Literárna komunikácia ako komunikačný reťazec – pojmová podstata. Intencia autora, intencia textu, intencia čitateľa.
- Autor literárneho diela: autor ako literárnohistorická, literárnoteoretická a štylistická kategória. Autorský subjekt, autorský postoj. Dvojdornosť autora.
- Literárny text: tematická rovina diela – látka, téma, problém, tvar, motív a motivácia, štruktúra literárneho diela – základné kategórie poetiky literárneho diela.
- Čitateľ literárneho diela. Špecifiká literatúry pre deti, univerzálnosť a špecifickosť, vekovosť, fantastika v literatúre pre deti.
- Recepcia literárneho textu (percepcia, apercepcia, interpretácia, konkretizácia). Interiorizácia, intertextualita.
- Genologická štruktúra detskej literatúry: z teórie literárnych druhov a žánrov. Literárne rody (poézia, próza), druhy (lyrika, epika, dráma). Literárne žánre. Žánrovo-tematické podsystémy.
- Druhovo-žánrová skladba literatúry pre predčitateľov a prvočitateľov: sujetové žánre, nesujetové žánre, synkrétne útvary.
- Brak a gýč v literatúre pre deti a mládež (znaky vizuálneho a literárneho gýča, príčiny vpádu gýča do slovenskej literatúry pre deti a mládež).
- Médiá, marketing a detská kultúra, literatúra vo veku masových médií, zblížovanie detstva a dospelosti.
- Tabuizované témy v kontexte detského čitateľa: staroba, hendikep, neúplná rodina, strata a smrť, environmentálna problematika atď.
- Problematika prekladu literárneho diela, hodnotový rozmer prekladu a jeho úskalí.
- Miesto literárneho hrdinu v intencionálnej literatúre pre deti a mládež, problematika súčasného detstva detí, význam hrdinu pre detského čitateľa, implicitný čitateľ v literatúre pre deti a mládež.

LITERATÚRA

Základná

- BIBIANA, revue o umení pre deti a mládež. Dostupné na: <https://www.bibiana.sk/sk/archiv/digitalna-bibiana/revue-bibiana>
- O DIEŤATI, JAZYKU, LITERATÚRE, časopis pre otázky rozvíjania komunikačnej a literárnej kompetencie. Dostupné na: <https://www.unipo.sk/pedagogicka-fakulta/katedry/kklv/casopis/obsah-jednotlivych-cisel/>
- PRŠOVÁ, E. (2015). Literárny text v komunikačno-zážitkovom vyučovaní. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela. Dostupné na: <https://publikacie.umb.sk/humanitne-vedy/slovensky-jazyk-a-literatura/literarny-text-v-komunikacno-zazitkovom-vyucovani.html>
- RUSŇÁK, R. (2009). Svetová literatúra pre deti a mládež v didaktickej komunikácii. Prešov: Prešovská univerzita, Pedagogická fakulta. Dostupné na: <http://moodledata.pf.unipo.sk/publikacie/ucebnice/Svetova-literatura-Rusnak.pdf>
- RUSŇÁK, R. (2017). (Ne)samozrejmé kapitoly z literatúry pre deti a mládež. Prešov: Prešovská univerzita, Pedagogická fakulta.
- RUSŇÁK, R., a BACHUROVÁ, T. (2021). Tematika straty, smrti a bolesti v literatúre pre deti a mládež a jej didaktická interpretácia v primárnom vzdelávaní. Prešov: Prešovská univerzita, Pedagogická fakulta.
- SEDLÁK, J. (1980). Epické žánre v literatúre pre mládež. Bratislava: SPN.
- SLOVNÍK SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV PRE DETI A MLÁDEŽ (2009). Bratislava: Literárne informačné centrum.
- STANISLAVOVÁ, Z. (2013). Éthos a poésis v umeleckej tvorbe: štúdie o literatúre pre deti a mládež. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.
- STANISLAVOVÁ, Z., KLIMOVIČ, M., a DZIAK, D. (2021). (K)rok za (k)rokom v slovenskej literatúre pre deti a mládež (Hodnotové aspekty pôvodnej poézie a prózy v rokoch 1990 – 2020). Prešov: Vydavateľstve Prešovskej univerzity.
- ŠTUDIJNÉ TEXTY v LMS Moodle a LMS Wiki (kurz Literatúra pre deti). Dostupné na: <http://www.unipo.sk/pedagogickafakulta/vzdelavanie/E-learning>

Doplňujúca a rozširujúca

- Bílek, P.: Hledání jazyka interpretace k modernímu prozaickému textu. Brno, 2003.
- Culler, J.: Krátký úvod do literární teorie. Brno, 2002.
- Červenka, M. a kol.: Na cestě ke smyslu. Praha, 2005.
- Eco, U.: Skeptikové a těšitelé. Praha, 1995.
- Genčiová, M.: Literatura pro děti a mládež: ve srovnávacím žánrovém pohledu. Praha, 1984.
- Heldová, J.: V říši obrazotvornosti. Praha, 1984.
- Hlebová, B.: Žánre detskej literatúry v čítaní s porozumením. Prešov: Pedagogická fakulta PU, 2006. ISBN 80-8068-403-0.
- Chaloupka, O. – Nezkusil, V.: Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury. I., II., III. Praha, 1973, 1976, 1979.
- Kol.: Žánrové aspekty textu literatúry pre deti a mládež. Bratislava, 1991.
- Kopál, J.: Próza a poézia pre mládež. Teória/poetológia. Nitra, 1998.
- Krausová, N.: Význam tvaru-tvar významu. Bratislava, 1984.
- Kubínová, M.: Sondy do sémiotiky literárneho díla. Praha, 1995.
- Lederbuchová, L.: Průvodce literárním dílem. Praha, 2002.
- Lešková, D.: Interpretácia umeleckého textu. Interpretačné b(lú)denie. Prešov: 2017.

- Liba, P.: Literatúra a folklór. Nitra, 1991.
- Mikušťačková-Zelenková, A.: Niekoľko poznámok ku gramatike komiksu. Romboid, 28, 1993, č. 6, s. 33 – 43.
- Mocná, D. – Peterka, J. a kol.: Encyklopedie literárních žánrů. Praha, 2004.
- Obert, V.: Výhovné tendencie detskej literatúry. Nitra, 1999.
- Poliak, J.: V službách detskej literatúry. Bratislava, 1983.
- Rakús, S.: Poetika prozaického textu. Bratislava, 1995.
- Rosová, M.: Obraz ve slově, slovo v obraze. In: Slovo a obraz v komunikaci s dětmi. Ostrava, 2001, s. 98 – 100.
- Sirovátka, O.: Česká pohádka a pověst v lidové tradici a dětské literatuře. Brno, 1998.
- Stanislavová, Z.: K typovým a hodnotovým aspektom leporela. In: Slovo a obraz v komunikaci s dětmi. Ostrava, 1999, s. 38 – 43.
- Stanislavová, Z.: Priestorom spoločenskej prózy pre deti a mládež. Prešov, 1995.
- Šklovskij, V.: Teória prózy. Bratislava, 1971.
- Všeticka, F.: Kompoziciána. O kompozicnej výstavbe prozaického diela. Bratislava, 1986.
- Žemberová, V.: Autorská rozprávka v deväťdesiatych rokoch. Prešov, 2000.
- Žilka, T.: Postmoderná semiotika textu. Nitra, 2000.